

ARBETSMILJÖ

FONDENS

SAMMANFATTNINGAR

1188

Gruppskyddsblad för träsnyddsmedel

För innehållet i denna sammanfattning svarar Jan Dich, Kemikontoret, Box 5501, 114 85 STOCKHOLM, tel 08-783 81 61.

Pnr 84-0018 Bekämpningsmedel (15)

Områdesvisa undersökningar av kemiska miljöer (25)

Juni 1988

Varför utarbetas gruppsnyddsblad?

Den som överlåter en hälsofarlig vara för yrkesmässigt bruk skall lämna varuinformationsblad med uppgifter om varans egenskaper från risk- och skyddssynpunkt. Detta är ett krav som gäller från och med den 1 juli 1986.

Genom att först gruppera produkterna i ett antal typer som är homogena med hänsyn till hälsoriskerna erhålls samordningseffekter. De omkring 80 olika yrkesmässigt använda träsnyddsmedlen som säljs på den svenska marknaden har sammanförts i 14 olika typer. Till träsnyddsmedel räknas inte färger och lasyrer om inte deras huvudsakliga funktion är att skydda mot angrepp. Ett gruppsnyddsblad har utarbetats för varje typ.

Användning av gruppsnyddsblad

Avsikten är att leverantören eller tillverkaren av ett träsnyddsmedel skall välja ut lämplig typ av gruppsnyddsblad med hänsyn till produktens sammansättning. Leverantören kan överföra informationen till ett varuinformationsblad för produkten. Varuinformationsblad skall vid överlåtelse av produkt överlämnas till användaren.

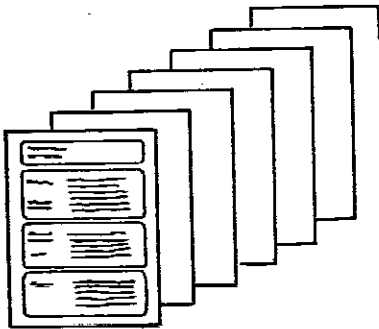
Användaren av produkten kan med kännedom om produktens sammansättning jämföra och eventuellt komplettera/ändra befintlig risk- och skyddsinformation utgående ifrån gruppsnyddsbladet.

ca 80 produkter

80 skyddsblad

14 gruppskyddsblad

Genom att gruppera träskyddsmedlen kan antalet skyddsblad som behöver tas fram minskas ned väsentligt.

Godkännande

Träskyddsmedel klassificeras som bekämpningsmedel och måste därför vara godkända av kemikalieinspektionen för att få användas. Varje ny handelsprodukt skall godkännas även om den ingående verksamma beståndsdelen ingår i ett redan godkänt medel. Godkännande meddelas för högst fem år i taget. De godkända medlen tilldelas ett särskilt registreringsnummer samt en behörighetsklass (tidigare faroklass). För att få använda medel som tillhör behörighetsklass 1 krävs specialutbildning.

Vid godkännandet fastställs också utformningen av varningstext och användningsinstruktion av kemikalieinspektionen.

Funktion

Träskyddsmedeln skyddar trä mot angrepp av röta, mögel och blånadssvampar samt mot andra insekts- och bakterieangrepp. Därigenom minskar bl a risken för allvarliga skador i träkonstruktioner. Man skiljer på **vattenlösliga** medel varav flera är sk saltmedel och **oljelösliga** medel samt **kreosot-**

medel. Trä behandlat med kreosot kan normalt inte målas eller laseras. Vidare förekommer **doppningsmedel** vilka endast ger en ytlig inträngning i virket.

TYP 1. Vattenlösliga krom-, koppar- och arsenikmedel (s k CCA-medel)

Medlen används som träimpregneringsmedel för konstruktioner som ofta kommer i kontakt med vatten och mark, konstant fuktiga miljöer eller där ett långvarigt skydd krävs i svåråtkomliga utrymmen. Exempel på detta är bryggdäck och andra marina anläggningar, ledningsstolpar, syllar på plintar och betongplattor samt bottenbjälklag och liknande inbyggnadsdelar. CCA-medel används även mot t ex marina träskadedjur.

Vissa särskilda krav har fastställts för användning och nedanstående information skall tydligt anges i hanteringsinstruktionen och anslås på arbetsplatsen.

”Bearbetning av det impregnerade virket bör undvikas. Leverans av virket får tidigast ske då fixeringen av träskyddsmedlet är avslutad. Konstruktionsvirke som är avsett för

omgående användning, får dock ej ha en medelfuktkvot över 20%. Med levererat virke skall följa information om att det är impregnerat med medel innehållande arsenik och/eller krom samt vilket skydd impregneringen ger."

TYP 2. Vattenlösliga krom- och kopparmedel
Används i princip på samma sätt som CCA-medlen och samma information skall anges. Se Typ 1.

*TYP 3. Vattenlösliga medel innehållande
koppars*

Används för tryckimpregnering mot svamp- och insektsangrepp samt på spånplattor.

*TYP 4. Vattenlösliga medel innehållande
koppars och ammoniak*

Används för tryckimpregnering mot svampangrepp samt i övrigt på samma sätt som CCA-medel, se TYP 1.

*TYP 5. Alkylammoniumföreningar och
tennföreningar*

Används mot blå svampangrepp i inbyggt virke.

TYP 6. Fluorider

Används mot röta och insektsangrepp, blå husbock i takvirke, golvbjälkar m.m. Används också mot svamp och träförstörande insekter i virke. Ett medel används dessutom som blånadsskyddsmedel.

TYP 7. Borföreningar

Används oftast i impregneringssyfte eller som saneringsmedel mot röta i träkonstruktioner, ledningsstolpar och järnvägsslipers samt mot röta och insektsangrepp i inbyggt virke. Borföreningar med oktansyra används som blånadsskyddsmedel.

TYP 8. Kreosot

Används på samma sätt som CCA-medel, se TYP 1. Medlen får inte användas för behandling av virke till bostadshus. Särskilda krav har fastställts för användning och nedanstående information skall tydligt anges i hanteringsinstruktionen och anslås på arbetsplatsen:

"Bearbetning av det impregnerade virket bör undvikas. Vid leverans skall virket vara yttorr och smetfritt. Med levererat virke skall följa information om att det är impregnerat med medel innehållande kreosot samt vilket skydd impregneringen ger."

TYP 9. Oljelösliga medel för vakuumimpregnering, bestrykning eller doppning

Används för behandling av frä snickerier och andra träkomponenter mot missfärgande svamp och röta, men också mot mögel på trädgårdsmöbler.

TYP 10. Oljelösliga medel med lindan, för vakuumimpregnering, bestrykning eller doppning

Används mot insekter, tex husbock och termiter. Medlen har också effekt mot röta men får inte användas i utrymmen där personer når direktkontakt med behandlad yta.

TYP 11. Oxinkoppars

Används mot blånad, mögel och röta på nysågat virke samt på byggnadsmaterial. Under senare tid har de fått ökad användning för blå behandling av trädgårdsmöbler.

TYP 12. Tiabendazol

Används mot blånads- och mögelsvamp på nysågat virke.

TYP 13. Salter av 2-fenylfenol

Används mot blånadssvamp på nysågat virke.

TYP 14. Vattenlösliga kombinationsmedel

Används för behandling av virke mot mögel tillsammans med vattenlösliga impregneringsmedel.

Hälsorisker

Träskyddsmedlen förekommer i olika beredningsformer. Det föreligger stora skillnader från risksynpunkt mellan de olika grupperna. Vissa skillnader förekommer även inom grupperna beroende på vilka lösningsmedel och andra icke verksamma beståndsdelar som ingår.

De mest förekommande lösningsmedlen

är – förutom vatten – lacknafta (ofta med hög aromathalt), 1,2-propylenglykol, xylol och toluen.

Gemensamt för de flesta lösningsmedel är att de kan påverka centrala nervsystemet, vilket ger bl.a. yrsel, trötthet, illamående, huvudvärk och försämrad reaktionsförmåga. Genom att lösningsmedlen kan ansamlas i kroppens fett och speciellt då i hjärnan, kan en långvarig och upprepade inverkan av höga halter i vissa fall leda till bestående nerv- och hjärnskador.

På gruppkyddsbladen har gjorts en sammanvägning av hälsoriskerna för samtliga ingående beståndsdelar. Vid utarbetande av respektive gruppkyddsblad har de träskyddsmedel inom gruppen, vilka bedömts vara mest riskabla att använda, fått vara vägledande för riskvärderingen.

I vissa fall späds medlen före användningen. Hälsoriskerna vid användning av bruksfärdiga lösningar är ibland avsevärt mindre än för det koncentrerade medlet vilket framgår av etiketten på förpackningen.

Rekommendationer

- Följ noggrant varningstext och övrig instruktion på etiketten.
- Undvik direktkontakt med medlen. Använd rekommenderad skyddsutrustning.

- Kontrollera funktionen av impregneringsutrustning, stänkskydd, utsug m.m.
- Var noggrann med den personliga hygien. Förorenade överdragskläder och skyddshandskar skall tvättas eller kasseras.
- Var uppmärksam på ögon-, hud- och luftrörsbesvär. Kontakta läkare eller företagshälsovård vid kvarstående besvär.
- Hantera brandfarlig vara efter sprängämnesinspektionens föreskrifter.

Beställning

För träskyddsmedel finns ett blad "Träskyddsmedel – Allmän information" och 14 gruppkyddsblad. Gruppkyddsbladen betecknas MI-M14. Dessa kan beställas från Kemikontorets Förlag AB, Box 5501, 114 85 STOCKHOLM, telefon 08-783 80 00. Dessutom finns en stencil över tillverkare/ombud av träskyddsmedel på den svenska marknaden samt en stencil om en indelning av de olika träskyddsmedlen inordnade under respektive typ av gruppkyddsblad vilka kan rekvireras kostnadsfritt från Föreningen Sveriges Bekämpningsmedelsindustri (SBI) på samma telefonnummer.

Arbetsmiljofonden

Box 1122, 111 81 Stockholm
Tel 08-796 47 00 (vx)